

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter secundis sponsalibus priora solvantur. Pun. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

matrimonio contracto, neque cum altero contrahendi. Nec mirum esse debet, quod votum continentiae ex vna parte in-
 titulum sit, & ex alia validum, quia respicit obiecta diuisibi-
 lia, vt decidit textus in *cap. placet de conuersione coniugat.* ibi:
 licet votum eius vsquequaque non teneat, eatenus tamen
 obligatorium fuit, quatenus te porit obligare. Ratio est, quia
 ea conditio, nisi voluero caelibem vitam degere, non subin-
 telligitur in contractu sponsalium ex natura rei, alias subin-
 telligeretur in qualibet promissione homini facta excepta
 conditio de meliori bono, quod est absurdum. Neque etiam
 subintelligitur ex iure positiuo, cum solum religiosus sta-
 tus inueniatur exceptus ob eius singularem perfectionem,
 quae exceptio ad alios casus extendenda non est, cum cedat
 extensio in praedictum iuris parti acquisiti. Neque denique
 ex mutuo contrahentium consensu praedicta conditio praes-
 sumi potest subintelligi, cum nihil minus contrahentes
 intendant, quam ius seruandae castitatis sibi reseruare. Prae-
 terea sponsus renuens sponsalia implere compellitur ad iu-
 dicem, tamen si affirmet se castitatis voto obtinuisse, nisi re-
 ligionem ingrediatur, vt docet Paludan in 4. dist. 27. quest. 1.
 cap. 5. Syluest. verbo, sponsalia quest. 7. Azor. 1. part. lib. 11.
 cap. 11. quest. 10. vel saltem vt placet Soto, lib. 7. quest. 1.
 art. 3. Henrici lib. 11. cap. 14. num. 4. Ordinem sacrum assumat.
 Ergo signum est votum castitatis non iudicari sufficiens ad
 dissoluenda integra sponsalia.

7. Neque argumenta oppositae sententiae vrgent. Primum
 ex *cap. veniens* potius nostram sententiam firmat, vt ex pro-
 batione conclusionis colligi potest. Ad secundum ex *cap. per-
 uenit*, dico promissum non infringere qui in melius com-
 munitate ex voluntate creditoris, vt contingit in votis, & obli-
 gationibus soli Deo factis, sed in illis, quae in hominum fau-
 orem sunt, quibus non semper meliora placent. Ad tertium ne-
 go subintelligi exceptum continentiae statum, neque ex mu-
 tuo contrahentium consensu. Ad quartum dico maiorem esse
 veram, quando vtrumque vinculum validum est: at votum
 continentiae subsequens sponsalia inualidum est, qua parte
 sponsalibus praedicitur.

8. Superest dicendum, an qui ante, vel post sponsalia, aut
 matrimonium ratum obstrictus est castitatis voto teneatur
 religionem ingredi, vel saltem Ordinem sacrum assumere?
 Placet Paludan. in 4. dist. 27. quest. 1. artic. 3. casu 5. numero 23.
 Syluest. verb. sponsalia. quest. 7. Nauari. cap. 42. n. 25. Cor-
 dub. sum. quest. 136. part. 4. Ludouic. Lopez. 2. part. instruct.
 cap. 38. Vega lib. 6. sum. casu 41. part. 4. tenent eo quod alia
 via non potest perfecte votum implere.

9. Sed longe verius est neque ad religionem, neque ad
 ordinem obligari, quia non tenetur medio ita arduo, & dif-
 ficili vi ad voti obseruationem, sicuti ex communi sententia
 docent Sanchez. dist. 46. num. 13. Gutier. de matr. cap. 26. num.
 11. in fine. Coninch. disput. 23. dub. 3. num. 27. Laym. lib. 5. sum.
 num. 10. cap. 2. num. 9. Lessius lib. 2. cap. 41. num. 52. &
 alij. Et videtur manifeste colligi ex *Extr. ragan. Antiquae de
 Voto*, vbi qui matrimonio contracto sacrum Ordinem susce-
 pit cogitur consummare, nisi religionem ingredi vellet. Non
 igitur ob perfectam voti obseruationem tenetur religionem
 ingredi.

10. Ex his infertur adstrictum voto castitatis post spon-
 salia obligatum esse sponsalia implere, nisi pars altera obli-
 gationem remittat. Matrimonio vero contracto reddere de-
 bitum debet, tamen si perire non possit; expedit autem ab
 Episcopo, aut alijs privilegium habentibus dispensationem
 pro debiti petitione obtinere, quae facile concedi debet ob
 incontinentiae periculum, vt bene Coninch. Layman. & alij
 notantur.

PUNCTVM XXI.

Qualiter matrimonio sponsalia dirimantur?

1. Ex parte illius qui matrimonium non contraxit dissoluuntur sponsalia.
2. Ex parte contrahentis matrimonium suspenditur sponsalium obligatio.
3. Dissoluto eo matrimonio negant plures teneri cum prima contrahere, ipsa volente.
4. Verius est oppositum.
5. Satisfit fundamentis contrariis.

1. Certa res est ex parte illius qui matrimonium non
 contraxit sponsalia dissoluta esse, quia contrahens
 matrimonium sponsalibus renunciauit, & iustissimam alteri
 parti causam restituendi praestitit. Quod verum est, tamen si
 inualide matrimonium contraxisset, vt bene aduertit Sanchez.
 lib. 1. dist. 48. num. 1. Gutier. cap. 27. num. 2. Coninch. dist. 23.
 dub. 4. comel. 1. num. 28.

2. At ex parte illius qui matrimonium contraxit durante
 matrimonio sponsalium obligatio etiam iurata soluta est,
 vel saltem suspensa *cap. sic. cap. sicut virum, & alij, de*

*sponsalib. cap. 1. de sponsa duorum. cap. fin. 27. quest. 2. lege re-
 gis. 8. tit. 1. part. 4. Quippe nequit eo matrimonio durante
 sponsalium obligationem exequi, si autem matrimonium
 inratum esset a priori sponsalium obligatione non esset so-
 lutus, quia non praestat impedimentum quod de iure non
 fortitur effectum. Regula non praestat, de Regul. iuris in 6. & tra-
 dit Nauar. cap. 22. num. 25. & pluribus relatis Sanchez. & Gu-
 tierri. loc. cit.*

3. Difficultas igitur est, an contrahens cum secunda ma-
 trimonio dissoluto morte, vel professione secunda, teneatur
 cum prima contrahere ipsa volente? Negant Palud. in 4. d.
 28. q. 1. art. 1. concisus. 4. num. 8. Azebedo l. 1. num. 13. tit. 1. lib. 5.
 nou. collect. Rodrig. 1. sum. cap. 2. 5. num. 8. Henrici. lib. 11.
 cap. 14. num. 2. Sanchez. plures referens lib. 1. de sponsalib. dist.
 48. num. 3. Gutier. cap. 27. de matrim. num. 3. Paul. Laym. lib.
 5 sum. tract. 10. p. 1. cap. 2. in fine. Mouentur primo, quia obli-
 gatio semel extincta non reuiuiscit. *leg. qui res. §. aream, de so-
 lutionib. cap. quare de consecrat. dist. 4.* At obligatio sponsa-
 lium matrimonio cum alia contracto extinguitur, vt colligi-
 tur *cap. sic. cap. sicut. & alij supra relatis*: ergo Secundo
 obligatio fortior superueniens extinguit obligationem prio-
 rem eiusdem rationis, vt probat textus in *cap. qui post 5. de
 Regular. in 6.* vbi votum profertur in strictiori religione ex-
 tinguitur professione in laxiori.

4. Sed verius existimo dissoluto matrimonio cum se-
 cunda obligatum esse cum priori contrahere, si ipsa velit,
 quae fuit sententia Adriani in 4. quest. 2. de matr. ad 2. in fine.
 Petr. de Ledelin. quest. 43. art. 6. dub. 2. ad 2. Coninch. dist. 23.
 dub. 4. concisus. 3. num. 32. Vega l. 6. sum. casu. 125. Bafil. Ponce
 lib. 1. cap. 13. num. 4. Mouetor, matrimonium superueniens
 est eo durante sponsalium executionem impedit, at illorum
 obligationem non extinguit nec iure positiuo, nec naturali.
 Non iure positiuo; siquidem praedicti textus solum decidit
 contrahentem matrimonium cum aliqua debere cum illa
 manere, an vero soluat a priori obligatione ita vt soluto
 matrimonio morte, vel professione secunda non teneatur cum
 priori contrahere, nihil decidunt. Ergo ex iure positiuo colligi
 non potest obligationis priorum sponsalium extinctio.
 Minus autem colligi potest ex iure naturali; siquidem spon-
 salium obligatio optime persistere potest matrimonio cum
 alia contracto, non quidem vt eo tempore executioni man-
 detur sed vt mandetur executioni eo matrimonio dissoluto,
 ac proinde durante matrimonio suspenditur sponsalium
 obligatio, at matrimonio dissoluto reuiuiscit. Quod quidem
 conuenientissimum est, ne matrimonium malitiose
 contrahens commodum absque necessitate ex sua iniustitia
 reportet, & pars relicta damnus, & iuris sibi debiti priuatio-
 nem. Secundo religionem vouens si matrimonium contra-
 hat, obligatus est eo dissoluto religionem intrare, si aptus
 inueniatur, quia obligatio voti religionis esto fuit suspen-
 sa tempore matrimonij, non tamen fuit extincta, quia id
 necessarium non erat. At similiter necessarium non est spon-
 salium obligationem extingui ob matrimonium cum alia
 contractum, ergo. Quod si dicas, obligationem voti reli-
 gionis non extingui matrimonio, quia est diuersae rationis,
 extingui vero obligationem sponsalium, quia est eiusdem
 rationis cum matrimonio, obstat; quia esse eiusdem, vel di-
 uersae rationis parum refert, quandoquidem personae diuersae
 sunt, & secunda obligatio non cedat in prioris creditoris
 commodum, sed potius in illius damnus. Quod hoc exem-
 plo illustratur, si enim Petro equum promittas, vel vendas,
 qua promissione, vel venditione non obstante Francisco
 equum venderes, & traderes, Francisci equus est, vt deci-
 ditur *leg. quoties 15. Cod. de rei vindicac.* At si Franciscus tibi
 equum reddiderit; cui dubium erit te obligatum esse Petro
 equum traderes, & priorem promissionem, & venditionem exe-
 qui, siquidem id facere potes?

5. Ex his solum est primum oppositae sententiae fun-
 damentum. Ad secundum ex *cap. 5. de Regularib. in 6.* dico
 primo id prouenire ex iuris positiuo dispositione, vt pax mo-
 nasterio, & profitentium seruetur, quod ius in praesenti non
 adest. Secundo, quia ibi est idem creditor scilicet Deus, cui
 res praestantior conceditur professione in religione laxiori,
 quam quod concessum erat voto strictioris assumenda. At
 hic sunt creditores diuersi, & vnus commodum in alterius
 damnus cedit. Tertio professio est vinculum per se perpetuum,
 quod sola proficentis morte extingui potest; at mat-
 rimonium solui potest morte, vel professione alterius contra-
 hentis, quo soluto aptus est priorem sponsalium obligatio-
 nem implere.

PUNCTVM XXII.

Qualiter secundis sponsalibus priora soluantur?

1. Contrahens secunda sponsalia absque iuramento, vel cap. 1a non est solutus a priorum obligatione.

2. Quod procedit, etiam si secunda sponsalia iuramento firmentur. Nisi legitima causa subsit recedendi à prioribus.
3. Si prima sponsalia ex aliquo casu cessent firmant plures te obligant esse secundis.
4. Verius est ex hac promissione nullam obligationem nasci.
5. Si posterioribus sponsalibus copula accedat, negant plures prioribus derogatum esse.
6. Verius censetur priora sponsalia dissoluta esse.
7. Satis sit fundamentis prioris sententia.
8. Examinatur an illis in locis in quibus Tridens recepit non est secunda sponsalia copula subsequente dirimant priora tanquam per verum matrimonium.

1. **C**etera sententia est contrahentem sponsalia posteriora absque iuramento, vel copula non esse solutum à priori sponsalium obligatione, quia ea secunda sponsalia nulla sunt, utpote promissio rei illicita; quippe promittitur matrimonium quod alteri debitum est. Ex parte verò sponsi repulsi sponsalia dissoluantur. Tum quia contrahens secunda sponsalia prioribus renunciat censetur. Tum quia alteri sufficientem causam præstat ab sponsalibus recedendi, siquidem ipse conatus est ab illis recedere.

2. Si verò secunda sponsalia iuramento firmentur, et si Innocent. in cap. veniens num. 1. de iureiurando num. 1. & Immo la ibi num. 4. & Abbas antiquus, teste Anron. de Burcio in c. sicut de sponsalibus in fine, docuerint secunda sponsalia ob religionem iuramentum prævalere prioribus non iuratis. At communis, & certa sententia docet secunda sponsalia iurata nullius valoris esse, utpote quæ sunt de re iniqua, & in præiudicium tertii, cui per priora sponsalia est ius quaesitum, argum. cap. cum contingat de iureiurando, & cap. quampus pactum, de Pactis, in 6. & tradit Cobarub. 4. decret. 1. p. cap. 4. initio num. 3. Sanch. innumeros referens lib. 1. disp. 50. num. 2. Gutierrez. 1. part. de iuram. cap. 51. num. 6. & de matr. cap. 28. num. 1. Excipe nisi dum secunda sponsalia contrahuntur, subsit legitima causa à prioribus recedendi; nam eo casu secunda sponsalia etiam non iurata valida sunt, utpote quæ rem licitam, & honestam promittunt, ut docuit Sylvest. verb. sponsalia, q. 10. dicto 3. Sanch. dicta disp. 50. num. 4. Basil. Ponce lib. 12. cap. 14. num. 2. Gutierrez. de matr. cap. 28. num. 1. in fine.

3. Quod si prima sponsalia ex aliquo casu cessent, vel quia ante contractum matrimonium moritur sponsa, vel obligationem remittit, vel religionem ingreditur, contrahens secunda sponsalia obligatus est illa implere secundum Cobarub. 4. decret. 1. part. c. 4. §. 1. m. 10. & Rebell. lib. 1. q. 8. sect. 3. conclus. 4. in fine & alios; eo quod secunda promissio est pro tempore priorum sponsalium illicita sit, at pro tempore, quo illa sponsalia fuerint soluta licita est, ad quod tempus illa promissio in secundis sponsalibus facta videtur extendi, cum sit promissio absoluta, & absque ulla temporis limitatione.

4. Sed verius censetur nullam ex ea promissione etiam iuramento firmata obligationem contrahendi cum secunda nasci, quod docuit Sanch. lib. 1. disp. 50. num. 6. Gutierrez. dicto cap. 28. de matr. in fine. Basil. lib. 12. cap. 14. num. 2. Coninch. disp. 23. dub. 4. num. 2. g. & docuerat disp. 21. dub. 6. num. 43. conclus. 8. Ratio est manifesta, quia durante valore priorum sponsalium nemo potest valide secunda sponsalia contrahere, quia nequit alteri se tradendum obligare, cum obligatus existat. Quod si dicas id esse verum durante priori obligatione, secus illa dissoluta, obstat; quia contrahens secunda sponsalia absolute se obligare intendit non sub conditione, quod priora sponsalia dissoluantur. Sed absoluta obligatio est impossibilis, ergo ex secundis sponsalibus nulla contrahitur obligatio. Et confirmari potest exemplo illius qui contracto matrimonio, illi que consummato absque licentia coniugis religionem proficitur, quia non censetur religioni obstrictus pro tempore quo matrimonium dissolutum fuerit cap. placuit & cap. quidam de conuers. coniugat. quia dum professionem emisit se religioni obligare non potuit, & conditionalem illam obligationem omnino iura reprobant, utpote contrariam vinculo matrimonii, quod de se perpetuum est. Secus verò est de voto castitatis, quia ad ipsum seruandum, quatenus includit abstinentiam à debiti petitione, & accessu ad alias feminas durante matrimonio re astringere potuit, & ex his solutum est fundamentum oppositum Cobarub. & Rebell.

5. Grauior difficultas est, an si posterioribus sponsalibus copula accedat priora sponsalia censentur soluta? Supponimus prioribus sponsalibus copulam non accessisse, alias hæc deberent prævalere, quia sunt tempore priora, ac proinde potiora in iure iuxta vulgarem regulam. Et præterea supponimus sponsam se permittentem deponari sub promissione coniugii ignaram esse priorum sponsalium, alias particeps esset delicti, & iniquitatis promissionis, & illius nullitatis conficia. Controversia igitur est quando priora sponsalia nullam qualitatem specialem habent, & secunda contrahuntur cum femina priorum ignata, & sub eo contractu copula extorquetur, an inquam hæc secunda sponsalia derogent priori-

bus? Negant derogare Sotus in 4. d. 27. quest. 2. art. 4. dub. 3. Henric. lib. 1. de matr. cap. 13. num. 3. Man. Rodrig. 1. c. cap. 245. num. 8. Sanch. lib. 1. disp. 49. num. 5. Gutierrez. cap. 27. in fine. num. 7. Mouentur, quia secunda sponsalia non derogant prioribus ratione promissionis, quæ nulla est, nec ratione damni illati, quod conuisione dotis, vel alia via relaxari potest. Ergo priora sponsalia firma persistunt, atque adeo exequenda. Et confirmatur, quia æquum non est ob iniuriam secundæ sponsæ factam priuati priorem sponsam iure sibi quaesito. Temperant autem Henric. & Gutierrez. suam sententiam ne procedat casu quo secunda femina graue damnum pateretur, si sponsalia cum ea contracta non manerent executioni; prior vero femina nullum, vel leue damnum, quia eo casu ipsa tenetur obligationem remittere, ut graue damnum sui proximi euitetur, iudexque poterit sic contrahentem compellere ad contrahendum cum secunda, omnia prima.

6. Nihilominus verius reputo sponsalia priora dissoluta ex parte vtriusque, obligatumque esse secundam feminam ducere, quod docuit Maior. in 4. d. 27. quest. 5. Rebell. lib. 4. de oblig. in §. quest. 8. sect. 8. num. 56. Egid. de Coninch. disp. 23. dub. 4. conclus. 4. num. 34. Basil. Ponce lib. 12. de sponsal. cap. 14. num. 4. & alij. Mouentur, quia obligatio, quam habes contrahendi cum secunda est obligatio ex contractu oneroso ob vsum corporis sponsæ sub ea conditione tibi traditum, quem vsum nullatenus reddere potes; priorum verò sponsalium obligatio est omnino liberalis, & gratuita. Ergo hæc obligationi onerosæ cedere debet; quippe obligatio liberalis est de concedendo lucro, onerosa verò de damno vitando, cui semper fauendum est Exemplo res illustratur. Si enim equum Petro liberaliter promissum Ioanni vendas pretio accepto, & consumpto equum Ioanni tradere obligaris; argum. leg. quærit. 1. §. Colide rei vindic. ubi res veni tuæ, & alteri vendita & tradita huic debetur. At prioribus sponsalibus te in matrimonium promissisti secundis verò sponsalibus te quasi vendidisti recepto pretio, quinimo & tradidisti si non quoad dominium, saltem quoad vsum, ergo hæc secunda sponsalia exequi debes non priora. Præterea quoties damnum notabile secundæ feminae aduenit, eo quod matrimonium cum illa non contrahatur, censent plures Doctores prima sententia & priorem feminam cedere debere, & iociter interpellantur te obligaturum fore ad contrahendum cum secunda. At hoc damnum ferè semper contingit, cum raro secunda femina sponsum æqualem inueniat.

7. Ad fundamentum prioris sententia respondeo: ob vsum corporis à secunda femina acceptum sub promissione coniugii te esse obligatum, qui nequis alia via iuxta voluntatem sponsæ satisfacere nisi te in coniugium tradendo. Et licet inde contingat priorem sponsam iure sibi quaesito, id sustinendum est, ne secunda sponsa gratia lædatur.

7. Ad extremum dubitabis, an in illis partibus in quibus Concilium Tridentinum receptum non est, secunda sponsalia copula subsæcta dirimant priora tanquam per verum matrimonium contractum, & consummatum? Ratio difficultatis est; quia ante copulam non sunt vera sponsalia, ergo potest in matrimonium transire copula subsequente. Ceterum dicendum est, si constat sponsum hoc modo contrahere matrimonium voluisse, non est dubium prioribus sponsalibus derogatum esse; non quidem per posteriora sponsalia que non fuerunt, sed per verum matrimonium, quod celebratum est. At cum de intentione contrahentium non aliter constat quam ex eo quod secunda sponsalia contraxerunt, & postmodum copulam habuerint, et si aliqui censere possint affectu non coniugali, sed fornicario accessisse. At longè verius est præsumi debere affectu maritali copulam habitam esse, & antecedenter ad illam suos consensus de præsentibus explicitis, quippe præsumptio delicti, quoad fieri potest omnino vitanda est; ob cuius causam Ecclesia præsumit sponsum de futuro se cognoscentes contractum matrimonii copula præmississe, bene docent Nauarr. c. 22. num. 2. c. 6. casu. Henric. lib. 11. de matr. cap. 13. num. 3. Sanch. lib. 1. disp. 49. num. 1. Basil. lib. 12. cap. 14. in fine.

PUNCTVM XXIII.

Qualiter sponsalia dissoluantur ob sponsi absentiam?

1. Si sponsus in scia sponsa, vel ea non consentiente terram dimittit, & in remotam se transferat, sponsa soluta est à lege sponsalium.
2. Secus si ex causa necessarii, vel ex consensu sponsæ discedat, citò reuertetur.
3. Qualiter prædicta intelligantur.
4. Dicta de absentia sponsi à fortiori procedunt in absentia sponsæ.

1. Quando